

III Međunarodni kongres Udruženja zdravstvenih profesionalaca Srbije

**UTICAJ PANDEMIJE COVID 19 NA FUNKCIONISANJE
ZDRAVSTVENOG I OBRAZOVNOG SISTEMA**

**ZBORNİK APSTRAKATA
I RADOVA**

26-29. oktobar 2023, Hotel Moravica, Sokobanja, Srbija

ORGANIZATOR KONGRESA

Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije

SPONZORI

SUORGANIZATORI KONGRESA

Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija „Visan“, Srbija

Univerzitet "Bijeljina" Bijeljina, Bosna i Hercegovina

Медицинска школа „Београд“

Medicinska škola „Beograd“, Beograd

Medicinska škola „Nadežda Petrović“, Zemun

Akademija vaspitačko – medicinskih strukovnih studija, Odsek Čuprija

Asocijacija za dezinfekcija i sterilizacija na Makedonija

Fakulteta za vede o zdravju, Univerza na Primorskem, Izola, Slovenija

Fakultet zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci, Hrvatska

TEHNIČKI ORGANIZATOR

BBN Congress Management d.o.o.

ZBORNİK APSTRAKATA I RADOVA

III Međunarodni kongres UZPS - UTICAJ PANDEMIJE COVID 19 NA FUNKCIONISANJE ZDRAVSTVENOG I
OBRAZOVNOG SISTEMA

Izdavač: Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije - UZPS
Beograd, Zemun, Rade Končara 71
Tel/faks: 011/373-19-91
E-mail: predsednica.uzps@gmail.com

Glavni i odgovorni urednik: dr Ivanka Adžić

Priprema i tehnička obrada: BBN Congress Management, Deligradska 9, 11000 Beograd
Tel/Fax: +381(0)11 3629405, 3629402, 2682318
e-mail: bbn@bbn.co.rs, web: www.bbn.co.rs

Štamaprija: BBN Congress Management

Mesto štamanja: Beograd

Godina izdavanja: 2023.

Tiraž: 80

ISBN 978-86-900449-4-8

CIP - Каталогизacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

616.98:578.834(082)(0.034.2)
614.2(082)(0.034.2)

МЕЂУНАРОДНИ конгрес Удружења здравствених професионалаца Србије Утицај пандемије COVID 19 на функционисање здравственог и образовног система (13 ; 2023 ; Сокобања)
Zbornik apstrakata i radova [Elektronski izvor] / III Međunarodni kongres Udruženja zdravstvenih profesionalaca Srbije Uticaj pandemije COVID 19 na funkcionisanje zdravstvenog i obrazovnog sistema ; [organizator kongresa Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije] ; [glavni i odgovorni urednik Ivanka Adžić]. - Beograd : Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije - UZPS, 2023 (Beograd : BBN Congress Management). - 1 elektronski optički disk (DVD) ; 12 cm

Sistemska zahtevi: Nisu navedeni. - Nasl. sa naslovne strane dokumenta. - Tiraž 80. - Radovi na više jezika. - Tekst lat. i ćir. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. - Summaries.

ISBN 978-86-900449-4-8

a) Ковид 19 -- Зборници б) Здравство -- Зборници

COBISS.SR-ID 128126985

SADRŽAJ

NAŠE ISKUSTVO U ORGANIZOVANJU NASTAVE TOKOM COVID PANDEMIJE.....	9
Dragana MATANOVIĆ, Medicinski fakultet Univerzitet u Beogradu, Srbija	
NAUČNA ISKUSTVA STEČENA TOKOM PANDEMIJE INFEKCIJA IZAZVANE SARS-COV-2 VIRUSOM	12
Vladimir JURIŠIĆ, Fakultet medicinskih nauka, Univerzitet u Kragujevcu, Srbija	
PANDEMIJA COVID 19 NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA.....	13
Amila ŠIŠIĆ, Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, Tuzla	
EFIKASNOST NASTAVNOG PROCESA U VANREDNIM OKOLNOSTIMA ODRŽAVANJA NASTAVE.....	14
Slađana ARSIĆ, Biljana ILIĆ, Tatjana KILIBARDA, Akademija vaspitačko medicinskih strukovnih studija Kruševac, Odsek za medicinske nauke Čuprija, Srbija	
UTICAJ COVID PANDEMIJE NA DIJAGNOSTIKOVANJE I LEČENJE TUBERKULOZE U GRADSKOM ZAVODU ZA PLUĆNE BOLESTI I TUBERKULOZU BEOGRAD.....	16
Dejan DIMIĆ, ROKSANDIĆ MILENKOVIĆ M., Gradski zavod za plućne bolesti i TB Beograd, DIMIĆ N., Kliničko bolnički centar „Dr Dragiša Mišović Dedinje“	
UTICAJ EPIDEMIJE COVID 19 NA NEGU I LEČENJE ONKOLOŠKIH PACIJENATA	17
Vasilije KORUGIĆ, DZ „Simo Milošević“ Čukarica	
ZNAČAJ FARMAKOTERAPIJE I NEFARMAKOLOŠKIH MERA ULEČENJU HIPERTENZIJE.....	19
Violeta ILIĆ TODOROVIĆ, Jasmina JOVANOVIĆ MIRKOVIĆ, Christos ALEXOPOULOS, Vesna VESIĆ, Miljana MARKOVIĆ, Akademija vaspitačko medicinskih strukovnih studija, Odsek medicinskih studija Čuprija, Čuprija	
ZASTUPLJENOST VAKCINISANJA PROTIV COVID 19 U DOMU ZDRAVLJA „NOVI SAD“	20
Danica POPOVIĆ, Dom Zdravlja „Novi Sad“, Novi Sad, Regina RISTIĆ, „Biotest“, Novi Sad, Jelena ĐOKIĆ, Institut za puićne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Ana MILJKOVIĆ, Dom Zdravlja „Novi Sad“, Novi Sad, Ana BABIĆ, Institut za Kardiovaskularne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Filip SAMARĐZIĆ, Klinički Centar Vojvodine, Novi Sad, Republika Srbija	
POSLOVANJE ZA VREME PANDEMIJE COVID 19 U DOMU ZDRAVLJA „NOVI SAD“	24
Danica POPOVIĆ, Dom Zdravlja „Novi Sad“, Novi Sad, Regina RISTIĆ, „Biotest“, Novi Sad, Jelena ĐOKIĆ, Institut za puićne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Ana MILJKOVIĆ, Dom Zdravlja „Novi Sad“, Novi Sad, Ana BABIĆ, Institut za Kardiovaskularne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Filip SAMARĐZIĆ, Klinički Centar Vojvodine, Novi Sad, Republika Srbija	
SOLARINI DERMATITIS - MERE PREVENCIJE.....	29
Jelena STAMENKOVIĆ, Medicinska škola Beograd, Srbija	
COVID 19 PANDEMIJA KAO STRES KOD ZDRAVSTVENIH RADNIKA.....	31
Selma SINANOVIĆ, Univerzitetski Klinički Centar Tuzla, Bosna i Hercegovina	
NIVO OVLADANOSTI PRAKTIČNIM VEŠTINAMA KOD UČENIKA SREDNJE MEDICINSKE ŠKOLE U COVID 19 SISTEMU ODRŽAVANJA NASTAVE	32
Jovana JOVIĆ, Medicinska škola Čuprija, Akademija vaspitačko-medicinskih strukovnih studija Kruševac, odsek medicinskih studija Čuprija, Slađana ARSIĆ, Akademija vaspitačko-medicinskih strukovnih studija Kruševac, odsek medicinskih studija Čuprija	
UČENICI MEDICINSKE ŠKOLE O POSLEDICAMA PANDEMIJE	36
Elizabeta MARKOVIĆ, Bojana HASANBEGOVIĆ, Medicinska škola „Nadežda Petrović“ Zemun, Srbija	
UTICAJ PANDEMIJE COVID 19 NA FUNKCIONISANJE SLUŽBE ZA HEMODIJALIZU – UČENJE NA ISKUSTVU ZA BUDUĆE IZAZOVE.....	43
Jasna TRBOJEVIĆ-STANKOVIĆ, Slaviša SAVIĆ, Medicinski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Klinika za urologiju, KBC „Dr Dragiša Mišović – Dedinje“, Zoran MARJANOVIĆ, Klinika za urologiju, KBC „Dr Dragiša Mišović – Dedinje“	
RA NA REHABILITACIJA COVID PACIJENTA SA TROMBOZOM ARTERIJE BRAHIJALIS - prikaz slučaja	47
Momirka MILAKOVIĆ, Bojana KAJKUT, Služba Kliničke rehabilitacije, UKC RS, Banjaluka	

UTICAJ PANDEMIJE COVID 19 NA FUNKCIONISANJE POLIVALENTNE PATRONAŽNE SLUŽBE	53
Dušica KAMENIĆ, Dom zdravlja „Novi Beograd“, Beograd, Srbija	
KOMUNIKACIJA MEDICINSKE SESTRE SA OSOBAMA S INVALIDITETOM	54
Antonija LEKO, OB „Dr. Anđelko Višić“ Bjelovar, Bjelovar, Živko STOJČIĆ, OB „Dr. Anđelko Višić“ Bjelovar, Bjelovar; VUB Bjelovar, Bjelovar, Nikolina MEGERLE, OB „Dr. Anđelko Višić“ Bjelovar, Bjelovar, Goranka RAFAJ, VUB Bjelovar, Bjelovar, Hrvatska	
EPIDEMIJE ZARAZNIH BOLESTI U BIOETIČKOJ EDUKACIJI – POVIJESNI PRIMJER POUČAVANJA O POVJERENJU U MEDICINU, ZDRAVSTVENI SUSTAV I ZDRAVSTVENE DJELATNIKE U VRIJEME EPIDEMIJE DJEČJE PARALIZE	62
Nada GOSIĆ, Klub umirovljenih sveučilišnih nastavnika Sveučilišta u Rijeci, Internacionalna akademija nauka i umjetnosti u Bosni i Hercegovini, Razred za humanističke nauke i kulturu	
UTICAJ ZDRAVIH STILOVA ŽIVOTA NA POJAVU KARDIOVASKULARNIH OBOLJENJA	63
Emra ZUKIĆ-BEGIĆ, Alma KARAJKO-MELIĆ, Amra KALČO, Sead KARAKAŠ, Zavod za javno zdravstvo SBK/KSB, Bosna i Hercegovina	
UTICAJ ANKSIOZNOSTI I SPECIFIČNOSTI NJENOG PREVAZILAŽENJA TOKOM PANDEMIJE COVID 19, U ODNOSU NA FUNKCIONISANJE ZDRAVSTVENOG I OBRAZOVNOG SISTEMA	70
Svetlana BANOVIĆ, Visoka zdravstveno – sanitarna škola strukovnih studija “ VISAN “, Beograd, Ivanka ADŽIĆ, Univerzitetski klinički centar Srbije; UZPS	
MENTALNO ZDRAVLJE U DOBA PANDEMIJE	71
Dragana BOŠNJAK, Dom zdravlja Bijeljina, Republika Srpska, BiH	
UTICAJ DEMOGRAFSKIH I SOCIOEKONOMSKIH FAKTORA NA NASTANAK SINDROMA SAGOREVANJA U PRIVATNOM SEKTORU BEZBEDNOSTI U CENTRALNOJ SRBIJI.....	74
Dejan VELJKOVIĆ, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Odred Žandarmerije Kraljevo, Slobodanka MILOVANOVIĆ, Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika željeznice Srbije, Niš, Ljiljana KULIĆ, Univerzitet u Prištini, Medicinski fakultet, Kosovska Mitrovica	
EMPATIJA KAO FAKTOR BESA I AGRESIJE KOD SREDNJOŠKOLACA.....	75
Slavica LAZIĆ, Branka PERALOVIĆ, Medicinska škola "Nadežda Petrović", Zemun, Srbija	
HEMORAGIJSKE KOMPLIKACIJE KOD UPOTREBE ANTIKOAGULANTNE TERAPIJE U COVID 19 PNEUMONIJI	79
P. BOGDANOVIĆ, Klinika za kardiologiju VMA, V. BOGDANOVIĆ, ZZZZ radnika ŽS, Z. JOVIĆ, Z. MLADENOVIĆ, P. ĐURIĆ, I. ĐURIĆ, E. STAMENKOVIĆ, G. MILIĆ, N. ĆIRIĆ, N. ŽIVKOVIĆ MILJKOVIĆ, N. NOVIČIĆ, ZZZZ radnika ŽS, Klinika za kardiologiju VMA, D. PILČEVIĆ, Klinika za nefrologiju VMA	
AKUTNO OŠTEĆENJE BUBREGA U COVID 19 INFEKCIJI KOD BOLESNIKA LEČENIH DIJALIZOM	80
Spomenka STANOJKOVIĆ, Klinika za nefrologiju UKCS Srbije, UZPS; Ivanka ADŽIĆ, Univerzitetski klinički centar Srbije; UZPS, Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Beograd, Srbija	
UTICAJ „COVID 19“ NA MENTALNO ZDRAVLJE ZDRAVSTVENIH RADNIKA	81
Gordana PANOVA, Adnan HADROVIĆ, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka – Univerzitet, Goce Delčev, Štip, R.S. Makedonija, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medika-Kočani	
Prezentacije radova:	
DIGITAL EDUCATION IN NURSING DEN- ERASMUS + FUNDING PROJECT	87
Vedrana VEJZOVIĆ, <i>Assistant profesor</i> , Univerzitet Malme, Švedska	
SPECIFIČNOSTI APOTEKARSKE DELATNOSTI SA OSVRTOM NA APOTEKARSTVO U REPUBLICI SRPSKOJ.....	88
Boro KRSTIĆ, Nada JEVTIĆ, Univerzitet „BIJELJINA“, Ljiljana TOMIĆ, Aleksandra MESAROVIĆ, Farmaceutski fakultet, BiH	
ULOGA MEDICINSKE SESTRE U LEČENJU, TRETMANU I EDUKACIJI BOLESNIKA SA LIMFOMOM	95
Irena JAREVA, JZU-Univerzitedska klinika za radioterapija i onkologija-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ULOGA PATRONAŽNE SESTRE KAO FAKTORA USPEŠNOG SPROVOĐENJA IMUNIZACIJE	100
Silvana MIRKOSKA, Poliklinika Bukureš-JZU-Zdravstven dom-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	

STAVOVI I ZNANJA STANOVNIKA OPĆINE TRAVNIK O HRONIČNOJ BUBREŽNOJ INSUFICIJENCIJI.....	107
Alma KARAJKO-MELIĆ, Emra ZUKIĆ-BEGIĆ, Amra KALČO, Sead KARAKAŠ, Zavod za javno zdravstvo SBK/KSB, Bosna i Hercegovina	
SAČUVAJMO SVOJE MENTALNO ZDRAVLJE	113
Jelena HADŽIĆ, Snežana VASIĆ, VMS Oopšta bolnica Čuprija	
PHYSIOTHERAPY EFFECTS AND EXPERIMENTAL ACUPUNCTURE.....	114
Blagica PANOVA, PZU-Physio-medicA-Kočani, Gordana PANOVA, Faculty of Medical Sciences - University "Gotse Delcev" – Stip, Nikolaj DIMITAR DIMITROV, Medicinski fakultet-Trakijski Univerzitet-Stara Zagora, R. Bugarija, Dimitrinka ATANASOVA, Medicinski fakultet-Trakijski Univerzitet-Stara Zagora,R. Bugarija	
COVID 19 TRUDNOĆA I POROĐAJ	118
Andreja GLIŠIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu, Klinika za ginekologiju i akušerstvo, Klinički centar Srbije, Beograd, Srbija	
STRES INCONTINENCE SURGERY (TVT TOT) AND SACROSPINAL COLPOPEXY IN COVID PANDEMIC	119
Miloš RADOVIĆ, Klinika za ginekologiju i akušerstvo, Klinički centar Srbije, Beograd, Srbija	
S GINEKOLOGIJE U BORBU S COVIDOM	120
Iva KEGLEVIĆ, Slaven MEDJIMUREC, KBC Rijeka, Fakultet zdravstvenih studija u Rijeci, Teo LINIĆ, KBC Rijeka	
UMETNOST DOJENJA - POČAST KAPACITETU ŽENSKOG TELA I NEOGRANIČENIM DUBINAMA MAJČINOG SRCA.....	127
Stefanija JORDANOVSKI, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ULOGA PATRONAŽNE SLUŽBE U PRENATALNOJ I POSTNATALNOJ ZDRAVSTVOJ ZAŠTITI ŽENA U OPŠTINI SVETI NIKOLE.....	131
Despina CVETANOVSKA, JZU-Zdravstven dom-Sveti Nikole, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
UVEK NA OPREZU: SAMOKONTROLA HRONIČNIH BOLESTI U PEDIJATRIJSKOM UZRASTU TOKOM TRAJANJA PERIODA PANDEMIJE COVID-19: PREGLEDNI RAD	136
Mirjana SMUĐA, Akademija strukovnih studija Beograd, Osek Visoka zdravstvena škola, Katedra za strukovne medicinske sestre, babice i vaspitače, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Ivana MINAKOVIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Katedra za opštu medicinu i gerijatriju, Dom zdravlja “Novi Sad”, Dejan ŽIVANOVIĆ, Visoka škola socijalnog rada u Beogradu, Jovan JAVORAC, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Katedra za internu medicinu, Institut za plućne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Republika Srbija	
ULOGA PATRONAŽNE SESTRE U OTKRIVANJU I POKAZIVANJU STANJA DIJABETESA STANOVNIŠTVA NA TERITORIJI REPUBLIKE SEVERNE MAKEDONIJE U PERIODU 2018-2022	142
Suzana ĐORĐIJEVSKA, JZU-Zdravstveni centar - Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
NIVO ZNANJA, STAVOVI I PRAKSA ŽENA U REPRODUKCIJI U VEZI SEKSUALNO PRENOSIVIH BOLESTI	146
Natalija DEČOVSKI, Valentina GORIČANEC, Katerina LAZAREVA, Daniela DAMJANOSKA TODOROVSKA, Lejla ASANI, Međunarodni Balkanski Univerzitet Skopje, Republika Severna Makedonija	
EKSTRAKORPORALNA CIRKULACIJA ULOGA I ZNAČAJ KLINICKOG PERFUZERA U HIRURGIJI.....	155
Branko LUKIĆ, Klinika za kardiohirurgiju Niš, Srbija	
POVEZANOST METABOLIČKE KONTROLE I KVALITETA ŽIVOTA U VEZI SA ZDRAVLJEM PEDIJATRIJSKIH PACIJENATA OBOLELIH OD DIJABETESA TIP 1 TOKOM TRAJANJA PERIODA PANDEMIJE COVID 19	156
Mirjana SMUĐA, Akademija strukovnih studija Beograd, Osek Visoka zdravstvena škola, Katedra za strukovne medicinske sestre, babice i vaspitače, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Tatjana MILENKOVIĆ, Institut za zdravstvenu zaštitu majke i deteta Srbije “Dr Vukan Čupić”, Ivana MINAKOVIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Katedra za opštu medicinu i gerijatriju, Dom zdravlja “Novi Sad”, Vera ZDRAVKOVIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu, Katedra za pedijatriju, Univerzitetaska dečja klinika u Beogradu, Dragana MILUTINOVIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Katedra za zdravstvenu negu, Republika Srbija	

ANALIZA FORMALNOG OBRAZOVANJA MEDICINSKIH SESTARA U REPUBLICI SEVERNOJ MAKEDONIJI.....	165
Valentina GORIČANEC, Natalija DEČOVSKI, Katerina LAZAREVA, Daniela DAMJANOSKA TODOROVSKA, Lejla ASANI, Međunarodni Balkanski Univerzitet Skoplje, Republika Severna Makedonija	
ULOGA PATRONAŽNE SESTRE U NEZI, LEČENJU I EDUKACIJI OSOBA KOJE BOLUJU OD ALCHAJMEROVE BOLESTI.....	171
Julijana VULOVSKA KOSTOVA, Vtor ciklus studii-Fakultet medicinskih nauka – Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
EPILEPSIJA.....	175
Jelena RISTIĆ, OB Čuprija	
ULOGA PATRONAŽNE SESTRE U LEČENJU ONKOLOŠKIH RANA.....	176
Verica KOSEVSKA, JZU, Majka Tereza-Onkološka klinika-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ALKOHOLIZAM JE BOLEST NIJE VIC	180
Jasmina NIKOLIĆ , Suzana STOJANOVIĆ, Opšta bolnica Čuprija	
RAZVOJ I PRESPEKTIVE PATRONAŽNE SLUŽBE U OPŠTINI SVETI NIKOLE	181
Milena STOJANOVA, JZU-Zdravstveni dom -Sveti Nikole-R.S.Makedonija, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ULOGA MEDICINSKE SESTRE U LEČENJU PACIJENATA SA HEMORAGIČNIM ŠOKOM.....	185
Arieta MUČA MUSTAFA, SUGS-Cvetan Dimov-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
RAZLOG DOLASKA DJECE U HITNU PEDIJATRIJSKU AMBULANTU	190
Alen SADIKOVIĆ, Snježana GALIĆ-LUKŠIĆ, Odjel za pedijatriju, OB Dr. Ivo Pedišić, Sisak	
ZDRAVSTVENO PROSVEŠĆIVANJE POPULACIJE O IMUNIZACIJI PROTIV POLIOMIJELITISA	191
Selena VELIĆ, Jasmina JOVANOVIĆ MIRKOVIĆ, Akademija vaspitačko-medicinskih strukovnih studija, Odsek medicinskih studija Čuprija, Srbija	
ULOGA MEDICINSKIH SESTARA U LIJEČENJU OBOLJELIH OD HRONIČNOG HEPATITISA C U DOBA PANDEMIJE COVID 19	199
Jelena PETROVIĆ, Jasminka DELIĆ, UKC RS, Klinika za infektivne bolesti Banjaluka; Republika Srpska, BiH	
UTICAJ COVID 19 INFEKCIJE NA PORAST BROJA OBOLJELIH OD HIV INFEKCIJE.....	205
Sanja SAVKOVIĆ, Dijana KNEŽEVIĆ, Jelena PETROVIĆ, Jasminka DELIĆ, Udruženje medicinskih sestara i tehničara Republike Srpske, UKC Banja Luka	
ZADRUGE KAO NOSIOCI ZDRAVSTVENOG PROSVEĆIVANJA U RURALNIM SREDINAMA – POSTKOVID ERA.....	210
Dragan MILETIĆ, Suzana PAVLOVIĆ, Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija „VISAN“, Zemun, Srbija	
ZADOVOLJSTVO STUDENATA PRIMALJSTVA FAKULTETA ZDRAVSTVENIH STUDIJA U RIJECI NASTAVNIM PROCESOM U VRLJEME COVID-19 PANDEMIJE.....	218
Deana ŠVALJUG, Sandra BOŠKOVIĆ, Daniela MALNAR, Sveučilište u Rijeci, Fakultet zdravstvenih studija, Republika Hrvatska	
PRIZNAVANJE PROFESIONALNIH KVALIFIKACIJA BABICA I PRIMENA REGULATIVE U REPUBLICI SRBIJI.....	227
Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Ivanka ADŽIĆ, Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Doroteja SIMIĆ, Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Jelena MILOVIĆ, Mirjana HARDI, Medicinska škola“Beograd“ Beograd, Srbija	
SPECIFIČNOSTI AKUTNE REHABILITACIJE U PEDIJATRIJSKIM JEDINICAMA INTENZIVNOG LEČENJA	232
Dejan NIKOLIĆ, Medicinski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Beograd; Univerzitetska dečja klinika, Beograd, Srbija	

ZNAČAJ RAZVOJA ZDRAVSTVENOG I MEDICINSKOG TURIZMA U BANJAMA SRBIJE	233
Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” Beograd i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Ivanka ADŽIĆ, Klinički centar Srbije, Jelena MILOVIĆ, Nursing School “Beograd” Belgrade, Mirjana HARDI, Medicinska škola „Beograd” Beograd, Udruženje zdravstvenih, Doroteja SIMIĆ, Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
DEZINFEKCIJA BOLNIČKE SREDINE TOKOM KOVID PANDEMIJE U UNIVERZITETSKOM KLINIČKOM CENTRU REPUBLIKE SRPSKE.....	236
Silvana TRIFUNOVIĆ; Jadranka STANISAVIĆ-ŠIMIĆ; Univerzitetski klinički centar Republike Srpske, Janja BOJANIĆ; Institut za javno zdravstvo Republike Srpske, Biljana PERIĆ; Dragojla ĐOKIĆ; Srđan BLAGOJEVIĆ, Univerzitetski klinički centar Republike Srpske	
POROĐAJ U VODI.....	242
Danica RADULOVIĆ, Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” Beograd i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
KOMPLIKACIJE KOD PACIJENATA SA UDRUŽENIM KOMORBIDITETIMA U ORTOPEDIJI NAKON PANDEMIJE COVID 19	243
Miljan STOJANOVIĆ, Ivica KOVAČEVIĆ, Univerzitetski klinički centar Srbije	
ULOGA MEDICINSKE SESTRE U PREVENCIJI, LEČENJU I EDUKACIJI OBOLELIH OD RAKA DOJKE	245
Tanja MITROVSKA, JZU-Univerzitetska klinika za radioterapiju i onkologiju-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ZDRAVSTVENO PONAŠANJE I VASPITANJE ZA ZDRAVLJE SREDNJOŠKOLACA	249
Jelena MILOVIĆ, Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” Beograd i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
ETIKA VS ZAKON U ANESTETIČARSKOJ PRAKSI.....	251
Mevludin BABAJIĆ, Mirza JAHIĆ, Samira BABAJIĆ, Adisa OMEROVIĆ, UDRUŽENJE ANESTETIČARA U BIH	

РАЗВОЈ И ПРЕСПЕКТИВЕ ПАТРОНАЖНЕ СЛУЖБЕ У ОПШТИНИ СВЕТИ НИКОЛЕ

Милена СТОЈАНОВА, ЈЗУ-Здравствени дом -Свети Николе-Р.С.Македонија
Гордана ПАНОВА, Факултет медицинских наука-Универзитет, Гоце Делчев, Штип, С. Македонија
Гордана КАМЧЕВА-МИХАИЛОВА, Факултет медицинских наука-Универзитет, Гоце Делчев, Штип, С.
Македонија
Благица ПАНОВА, ПЗУ-Физио-медицина-Кочани

Апстракт

Увод:

Патронажна служба, као део примарне здравствене заштите која обезбеђује здравствену заштиту и заштиту, има суштинску улогу у пружању квалитетне, индивидуалне медицинске неге и подршке пацијентима у њиховим домовима. У почетку се разматра појам патронажне службе, њен значај, праћење и евалуација, која се првенствено фокусира на истраживање развоја различитих аспеката патронажне заштите, укључујући едукацију патронажних радника, комуникацију са пацијентима, праћење здравственог стања и документацију. Анализом досадашње праксе и тенденција у патронажној служби у Светом Николи, идентификују се основни изазови и могућности који утичу на њен развој. Истраживање такође истражује социјалну и етичку димензију патронажне службе код Светог Николе и препознаје потребу за социјалном подршком и психолошком бригом за пацијенте. Основни циљ ове студије је да пружи научно утемељене закључке и препоруке за унапређење патронажне службе у граду Свети Никола. Ово укључује сарадњу између здравствених радника и пацијената, подизање свести о значају превенције, здравим навикама, као и коришћење нових технологија за побољшање квалитета неге и комуникације. Коначни резултати ове студије ће, надамо се, допринети унапређењу патронажне службе у Светом Николи и увести важне аспекте подршке и здравствене заштите у кућним условима.

Кључне речи: улога, патронажна служба, циљ.

Abstract

The patronage service, as part of the primary health care service that provides health care and protection, has an essential role in providing quality, individual medical care and support to patients in their homes. Initially, the concept of patronage service, its importance, monitoring and evaluation is considered. It primarily focuses on researching the development of various aspects of patronage care, including the education of patronage workers, communication with patients, monitoring of health status and documentation. Through the analysis of current practices and tendencies in the patronage service in St. Nikole, basic challenges and opportunities are identified that affect its development. The research also explores the social and ethical dimension of the patronage service at Saint Nicholas, and recognizes the need for social support and psychological care for patients. The main objective of this study is to provide scientifically based conclusions and recommendations for improving the patronage service in the city of Saint Nicholas. This includes collaboration between healthcare professionals and patients, raising awareness of the importance of prevention, healthy habits, as well as utilizing new technologies to improve the quality of care and communication. The final results of this study will hopefully contribute to the improvement of the patronage service in St. Nikole and will introduce the important aspects of support and health care in home conditions.

Keywords: role, patronage service, goal.

Увод

Мултивалентна патронажна служба има изузетно важну улогу у здравственој заштити и подршци становништву, посебно за особе са различитим здравственим потребама, хроничним болестима, трудницама, породиљама, новорођенчадима, одојчади, малој деци и предшколцима, особама преко 65 година, дијабетичарима, пацијенти са кардиоваскуларним, малигним, прогресивним неуромускуларним обољењима, туберкулозом и др.

То је специјалистичка медицинска служба у којој раде обучени и квалификовани медицински стручњаци као што су медицинске сестре/бабице. Патронажна служба се пружа у домовима пацијената, што омогућава пацијентима да добију одговарајући третман и негу у удобности сопственог дома.

Поливалентну службу чине медицинске сестре/бабице са средњом стручном спремом и високом стручном спремом. У Светом Никољу поливалентну службу чине две медицинске сестре и једна бабица са средњом стручном спремом и једна медицинска сестра са вишом стручном спремом. Свака медицинска сестра/бабица има свој регион, територију на којој упознаје и проучава социјално-економске прилике, опште здравствено-хигијенске услове, обичаје, све што се тиче исхране, рада и живота становништва

Година	2018	2019	2020	2021	2022
Припрема терена	1464	1716	927	516	714
На терену	2430	2860	1540	852	1190
Ван терена	2360	2056	3552	3016	1928
Укупно	6254	6632	6019	4384	3832

одређеног краја. приликом сваке посете.и спроводи здравствено васпитање за појединце, породице и групе. Открива социјално угрожене категорије, злостављане и занемарене жене, децу, старе и немоћне особе.

Сарађује са свим амбулантама, одељењима домова здравља, социјалним установама, Црвеним крстом, разним организацијама и месним заједницама, чиме учествује у корекцији услова живота који су фактори ризика за настанак одређених болести код пацијената.

Циљ рада

Основни циљ поливалентне патронажне службе је пружање квалитетне, персонализоване и одговорне медицинске неге и подршке пацијентима у њиховим домовима. Ово укључује:

- очување, унапређење и праћење здравља пацијената;
- праћење трудноће (нормалне и патолошке)
- савети за новорођенче (здрово и болесно)
- отклањање фактора ризика за настанак болести;
- идентификовање потреба корисника здравствене заштите;
- здравствено васпитање у циљу усвајања здравих навика;
- психолошка подршка и обука пацијената и њихових сродника за ефикасно лечење болести или болести.

Додатни циљ је смањење потребе за хоспитализацијом и медицинским интервенцијама, као и побољшање квалитета живота пацијената.

Редовно се одржавају активности у циљу унапређења здравља у породицама локалног и сеоског становништва, као и едукације становништва о здравом начину живота, очувању и унапређењу здравља деце, старијих од 65 година, промовисању одговорног родитељства и по потреби, повезивање породице са здравственим и социјалним службама.

Материјали и методи рада

Рад представља тему која се може разматрати са различитих аспеката и коришћењем различитих материјала и метода. Патронажна служба се односи на област здравствене и социјалне заштите где се пружа помоћ, нега и подршка особама којима је потребна из здравствених или социјалних разлога. Материјал и методе који су коришћени за истраживање ове теме су:

- Годишњи извештаји припремљени у ЈЗУ Завод за јавно здравље Велес у периоду од 2018. до 2022. године,
- Подаци се обрађују и приказују у табеларном и текстуалном облику,
- Коришћена научна и стручна литература наших и страних аутора.

промовисању одговорног родитељства и по потреби, повезивање породице са здравственим и социјалним службама.

Табела бр.1. Укупан број сати рада патронажне сестре/бабице за период од јануара 2018. до децембра 2022. године у граду Свети Николе

Табела бр.2. Укупан број превентивних посета у кућним условима патронажне сестре/бабице за период од јануара 2018. године. до децембра 2022 у граду Светог Николе

Година	2018		2019		2020		2021		2022	
	1*	2*	1*	2*	1*	2*	1*	2*	1*	2*
Новорођенче	109	175	82	139	103	113	61	63	76	78
Доенче		307	3	324		124	6	112		190
Деца од 2 години	234		209		62		31		99	
Деца од 4 години	279		256		76		30		138	
Деца до 18 години	519		633		170		30		159	
Трудница	83	34	85	55	52	10	40	6	29	9

ZBORNIK APSTRAKATA I RADOVA
 III Međunarodni kongres UZPS - UTICAJ PANDEMIJE COVID 19 NA FUNKCIONISANJE
 ZDRAVSTVENOG I OBRAZOVNOG SISTEMA

Родилка и леунка	108	166	83	139	95	104	61	63	77	81
Жене од репро.периоду од 30-40 години	656		715		250		121		221	
Старо лице			2							
Особе са малигним неоплазмама	7		20		4				2	
Особе са КВЗ	198		316		94		3		24	
Особе са ЦВЗ	16		14		5				1	
Особе са дијабетесом	34		58		22		1			
Особе са менталним поремећајем	2		9		2					
Инвалид	6		3		1					
Особе со ТБ										
Особе са другом хроничном болешћу	83	4	123		36		8		14	
Особе са другим болестима	27		107		23				3	
Остали корисници	108		158		55		11		29	
Укупно	2469	686	2876	657	1050	351	403	244	872	358

1* Прве посете

2* Повратне посете

Горе приказане табеле односе се на рад медицинских сестара/бабица које обављају у патронажној служби у Светом Николу у периоду од 5 година (2018 – 2022.) 2020. до 2022. године, где је мање прегледа у кући. Време пандемије донело је новим изазовима и потребама патронажне службе, као и потребом подршке најугроженијим особама у условима повећаног ризика од инфекције.

Пандемија КОВИД-19 указала је на значај патронажне службе и потребу прилагођавања услуга у време кризе, која се након њеног престанка патронажна служба у Светом Николу постепено вратила у нормално функционисање.

Перспективе

Перспективе у патронажној служби односе се на различите могућности, напредак и потенцијалне правце развоја који се могу јавити у области здравствене заштите и подршке пацијентима кроз патронажну службу. Ово укључује размишљање о томе како се методе, стратегије и технологије које се користе за пружање медицинске неге и подршке пацијентима у њиховом кућном окружењу могу побољшати и унапредити.

Опсег перспектива у патронажној служби може укључивати следеће аспекте:

Технолошки напредак: Укључује истраживање и интеграцију нових технологија као што су мобилне апликације, сензори, телемедицина и виртуелна стварност ради побољшања комуникације, праћења и праћења здравственог статуса пацијената.

Образовање и обука: Пружање боље обуке здравственим радницима и пацијентима да разумеју болести, лекове, посебне процедуре и здраве навике.

Превенција и промоција здравља: Осигуравање активности за промоцију здравља и превенцију болести кроз ефикасну контролу болести и програме раног откривања.

Сарадња и интеграција: Интеграција патронажне службе са другим здравственим установама, лекарима, болницама, старачким домовима и другима ради побољшања укупне здравствене заштите.

Подршка најугроженијим групама: Највећа пажња посвећена је старим лицима, особама са хроничним болестима и тешко покретним особама.

Истраживање и иновације: Промовисање истраживања у области патронажне неге, развој нових модела праксе и иновативних метода за унапређење квалитета здравствене заштите.

Холистички приступ: Фокусирање на комплетан здравствени статус пацијената, укључујући физичке, емоционалне и социјалне аспекте.

У свему томе, перспективе у патронажној служби обухватају различите начине напретка и унапређења у области здравствене заштите кроз циљане стратегије и иновације, у циљу побољшања здравља и квалитета живота пацијената.

Дискусија

Дискусија о перспективи патронажне службе је од суштинског значаја због њене улоге у здравственој заштити и подршци пацијентима у кућном окружењу. Ова област се развија и иновира као резултат нових

технологија, промена здравствених потреба и друштвене динамике, а стварају се и нове могућности за унапређење услуга и побољшање квалитета живота пацијената. У следећој дискусији могу се истаћи неки важни аспекти и питања:

- Како се нове технологије могу користити за унапређење комуникације између пацијената и здравствених радника, као и за праћење и праћење здравственог стања?
- Колико је велики потенцијал патронажне службе да унапреди свест пацијената о значају превенције и здравих навика?
- Како се може развити ефикасан програм обуке и едукације за пацијенте да управљају својим здрављем?
- Како се може мерити ефикасност и квалитет патронажне неге?
- Како се може обезбедити да пацијенти добију адекватну и индивидуално прилагођену негу, у складу са њиховим потребама?
- Како се могу превазићи потенцијалне препреке и изазови у примени унапређених модела патронажне неге?
- Како побољшати сарадњу здравствених радника, пацијената и њихових рођака?
- Како се може побољшати укључивање најугроженијих група, као што су стари и слабо покретни?
- Који су етички изазови у вези са патронажном бригом?
- Како се патронажна служба интегрише у систем социјалног здравља и како може допринети решавању великих изазова као што су дефицит здравствених радника и потреба за квалитетном негом?

У сваку **дискусију** о перспективама у патронажној служби важно је укључити различите заинтересоване стране, као што су здравствени радници, пацијенти, локалне заједнице, удружења, законодавци и други, како би се донеле квалитетне и научно прихватљиве одлуке.

Закључак

У закључку, развој и перспективе у патронажној служби су јасни и доносе важне промене, напредак у области здравствене заштите и подршке пацијентима. Увођењем нових технологија, акцентом на превенцији, унапређењем едукације пацијената и интеграцијом у здравствени систем заједнице, патронажна служба може помоћи пацијентима да живе боље, управљају својим здрављем и побољшају квалитет живота.

Развојем технологија и иновација патронажна служба може бити ефикаснија и доступнија, уз могућност посвећене и персонализоване неге за сваког пацијента. Превенција болести и рано откривање могу спречити напредовање болести и побољшати здравствени статус људи. Интеграција патронажне службе у систем социјалног здравља може довести до потпуног и координисаног пружања здравствене заштите. Важно је ојачати сарадњу здравствених радника и пацијената, као и обратити пажњу на социјалне и етичке аспекте, омогућавајући да оваква услуга буде доступна свим групама становништва.

Коришћена литература

1. Институт за јавно здравље Републике Северне Македоније,
2. FORD, R. P. K., TAYLOR, B. J., MITCHELL, E. A., ENRIGHT, S. A., STEWART, A. W., BECROFT, D. M. O., ... ROBERTS, A. P. (1993). Breastfeeding and the Risk of Sudden Infant Death Syndrome. *International Journal of Epidemiology*, 22(5), 885–890. <https://doi.org/10.1093/ije/22.5.885>;
3. Удружење медицинских сестара, техничара и бабица Републике Македоније, „Медицинске сестре увек ту за вас: брига о породици“, Охрид, 2002;
4. Книге породичне медицине, Роберт Е. Ракул, Скопље: Табернакул, 2011.